

15
TEMMUZ

15 TEMMUZ
MİLLETİN ZAFERİ
PANELİ
2024

15 TEMMUZ
MİLLETİN ZAFERİ
PANELİ
2024

Panel Başkanı

Prof. Dr. Ahmet KUTLUHAN

Düzenleme Kurulu

Prof. Dr. Turan KARADENİZ
Prof. Dr. Recep Şahin ARSLAN

Moderatör

Prof. Dr. Yasemin BEYAZIT

Panel Konuşmacıları

Selami ALTINOK

63. Hükümet İçişleri Bakanı ve Erzurum Milletvekili

Yusuf ALABARDA

Akşam Gazetesi Yazarı, Gazeteci-Yazar

Öğr. Gör. Dr. Gazi DOĞAN

Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Şehit Ahmet Özsoy Demokrasi Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü

Denizli, 2024

Pamukkale Üniversitesi Yayınları E-Yayın No: 26

Bu kitabın basım ve yayım hakkı Pamukkale Üniversitesi'ne aittir. Bütün hakları saklıdır.

Kitabın tümü ya da bölümü/bölmeleri Pamukkale Üniversitesinin yazılı izni olmadan elektronik, optik, mekanik ya da diğer yollarla basılamaz, çoğaltılamaz ve dağıtılamaz.

©Copyright 2017, by Pamukkale University. All rights reserved.

No part of this book may be printed, reproduced or distributed by any electronical, optical, mechanical or other means without the written permission of Pamukkale University.

Grafik & Kapak Tasarım: Ali SELMANİ

aselmani@pau.edu.tr

Sayfa Tasarım: Hacer GÜRSOY

hgursoy23@posta.pau.edu.tr

ISBN 978-625-6364-07-3

Birinci Baskı

Basım Yeri

Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Tesisleri İktisadi İşletmesi, Baskı Merkezi, Denizli 2024

İÇİNDEKİLER

AÇILIŞ KONUŞMALARI

8

PROF. DR. AHMET KUTLUHAN

Pamukkale Üniversitesi Rektörü

11

PROF. DR. YASEMİN BEYAZIT

PAÜ İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Dekanı

16

SELAMİ ALTINOK

63. Hükümet İçişleri Bakanı ve Erzurum Milletvekili

“15 Temmuz’a Gidiş Süreci ve Güncel Gelişmeler”

28

YUSUF ALABARDA

Akşam Gazetesi Yazarı, Gazeteci-Yazar

“Bizi Koruyanlardan Bizi Kim Koruyacak”

46

ÖĞR. GÖR. DR. GAZİ DOĞAN

Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Şehit Ahmet Özsoy
Demokrasi Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü

“Darbeler Tarihi ve 15 Temmuz”

AÇILIŞ KONUŞMALARI**PROF. DR. AHMET KUTLUHAN**

Pamukkale Üniversitesi Rektörü

Sayın Bakanım, Sayın Valim, çok değerli protokol üyeleri, üniversitemizin değerli hocaları, personelimiz, öğrencilerimiz, çok kıymetli misafirlerimiz, sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri hepinizi saygıyla selamlıyorum. 15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü Anma programımıza hoş geldiniz, sefalar getirdiniz.

Aziz milletimizin birlik ve beraberliğine kasteden FETÖ, PYD terör örgütünün hain darbe girişimi üzerinden sekiz yıl geçmiştir. Milli irademize ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ne yönelik gerçekleşen bu hain darbe girişimi, kahraman milletimiz tarafından o gece

bertaraf edilmesine rağmen hala etkileri devam etmektedir. Bu şuur ve bilincimizi artırmak, gelecek nesillere aktarmak amacı ile üniversitemiz dördüncü panelini gerçekleştiriyor. Panel için uzaktan katılım gösterecek Sayın Bakanımız Selami Altınok'a ve Yusuf Alabarda beylere, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi'nden teşekkür eden Gazi Doğan hocamıza şükranlarımı sunuyorum.

Nasıl milli mücadelemiz dünyadaki diğer ülkelere örnek teşkil etmişse, 15 Temmuz darbe girişiminin önlenmesi, bertaraf edilmesi de aynı şekilde diğer milletlere örnek olmaya başlaması, Türk Milletinin demokrasi anlayışının dünyada ne kadar güçlü benimsendiğini gösterir. Milletimiz bu örnek demokrasi anlayışına ulaşana kadar çok badireler atlatmıştır. 15 Temmuz basit bir olay olarak algılanmamalıdır. Çünkü onu planlayanlar bir gecede planlamadılar. 40 yıllar içinde bu planları yaptılar. Ancak yüce milletimizin basiretli duruşu, bir ve beraber olması karşısında bir gecede planları boşa çıkmıştır. Bu tarihi olay hafızalarımızda hikâyeye olarak kalmayacak aynı zamanda psikolojik, sosyolojik, siyaset bilimine katkıda bulunarak birçok bilimsel çalışmanın oluşmasına yol açacaktır.

Nice savaşlar devlet millet bütünleşmesi ile kazanılmıştır. Yoksulluk, fakirlik hatta yokluk buna hiçbir zaman engel olamamıştır. 15 Mayıs 1919'da Müftü Ahmet Hulusi Efendi Millî Mücadele Fetvasında "Silahınız olmayabilir, üç taşla bile savaşabilirsiniz" derken 15 Temmuz gecesi darbecilere karşı milletimizin elinde hiçbir silah yoktu. İnançlarıyla tankın önüne vücutlarını koydular. Bir ve beraber olarak cadde ve meydanları doldurdular. Özgürlük yolunda canlarını verdiler, yaralandılar, ancak pes etmediler. Bir daha olmaması için de

nöbet tuttular.

Değerli hazirun, çok kıymetli değerlerimiz var. Milli manevi değerlerimiz bizi millet olarak her zorluktan çıkaran değerler. Vatanın bölünmez bütünlüğü, bayrağımızın dalgalanması, ezanlarımızın dinmemesi ve kardeşliğimizin ebedi olması bu değerlerdir. Nesilden nesile bu değerlerimizi aktarmak zorundayız.

Dinimizi, vatanımızı, bayrağımızı ve kardeşliğimizi istismar ettirmemeliyiz. İstismara giden yolları önceden anlayıp gereken tedbirleri zamanında almalıyız.

Bu vesile ile başta 15 Temmuz şehitlerimiz olmak üzere tüm şehitlerimizi rahmetle anarken gazilerimize sağlık ve afiyetler dilerim. Saygılarımı sunarım.

PROF. DR. YASEMİN BEYAZIT

PAÜ İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Dekanı

Moderatör

Sayın bakanım, Sayın Valim, saygıdeğer protokol üyeleri ve kıymetli misafirler,

Bugün 15 Temmuz 2016 hain darbe teşebbüsünün 8. yıl dönümünü anıyoruz. Milletlerin ve devletlerin tarihinde önemli dönüm noktaları bulunmaktadır. Şüphesiz 15 Temmuz 2016 da bu dönüm noktalarından bir tanesidir. Hain kalkışmanın ardından 29 Ekim 2016 tarihinde 15 Temmuz'u milletçe “Demokrasi ve Milli Birlik Günü” olarak anmaya karar verdik. Çünkü Cumhuriyet idaresi modern anlamda ancak birlik ve beraberlik içerisinde, demokratik bir yapıyla

gerçekleştirilebilecek bir yönetim biçimidir.

15 Temmuz “Demokrasi ve Milli Birlik Günü”nü, milletimizi bir arada tutacak olan, aramızda tesanüd oluşturan; milletimizi, devletimizi akamate uğratmaya çalışacak her türlü teşebbüs karşısında uyanık olmamız gerektiğini bizlere hissettiren bir gün olduğunu belirtmek ister, Yüce Allaha bizi, milletimizi, devletimizi korumasını niyaz eder, tüm şehit ve gazilerimizi rahmetle ve minnetle en derin hissiyatımla anmak isterim.

15 Temmuz tarihte bizim için neyi ifade eder diye baktığımızda çok da iyi bir tablo ile karşılaşmayız.

15 Temmuz 1099’da Birinci Haçlı Seferi sonucunda Kudüs, Haçlıların eline geçmiştir. Kudüs halen kanayan en büyük yaralarımızdan biridir. Kudüs’ün acısı acımızdır,

Filistin’in acısı acımızdır. 15 Temmuz 1974’te Yunanistan’daki askeri cunta desteği ile Kıbrıs’ta Enosis’e yönelik olarak aşırı milliyetçi Rumların III. Makarios’u devirdikleri, EOKA lideri Nikos Sampson’u devlet başkanı yaptıkları ve Kıbrıs’ta şiddetin ve kanın arttığı gündür. Bu yara hala kanamaktadır, mücadelemiz devam etmektedir. Bu vesile ile Kıbrıs Barış Harekatı’nın da 50. yılını kutlar, şehit ve gazilerimizi minnetle anar ve özellikle harekatta çıkarma yapan 50. Piyade Alayı’nı ve Denizlili komutanı Şehit Albay Halil İbrahim Karaoğlan’ı rahmetle anmak isterim.

15 Temmuz 1983’te Ermeni örgütü ASALA, Paris Orly Havalimanı’ndaki THY bürosunu bombalamıştır. Ermeni meselesinin tam olarak anlaşılammış olması hala milletimiz ve devletimiz için kanayan bir yaradır.

15 Temmuz 2016'da ise FETÖ örgütünün hain darbe girişiminde bulunması, 253 vatan evladının şehit düştüğü, 1491 kişinin gazi olduğu, Mustafa Kemal Atatürk'ün açtığı meclisimizin de aynı kurucusu gibi gazi olduğu gündür. Bu yaramız da hala kanamaya devam etmektedir. Bugün bu müessif olayı tekrar anarak, bu zorlu ve iştah kabartan coğrafyada var olabilmek için ancak birlik ve beraberlik içerisinde demokrasimizi yaşatabileceğimizi, milletçe içimizde bulunan Kuva-yı Milliye ruhunu, Çanakkale ruhunu dipdiri tutmak zorunda olduğumuzu ifade etmek isterim.

15 Temmuz Türk Milletinin şartlar karşısında inisiyatif alışının, azim ve kararının ve demokrasiye sahip çıkışının timsali olan bir gündür.

15 Temmuz 2016'da hedef, "millet, devlet, istikrar ve istikbaldir". Şükürler olsun ki bu hareket milletimizin feraseti ve dirayeti ve Sayın Cumhurbaşkanımızın önderliğinde, milletimize telefonda yaptığı tarihi çağrı ve milletimizin tarihi cevabı ile akamete uğratıldı. Şehitlerimiz, gazilerimiz ve o gün "gazi olan meclisimiz" hiç unutulmayacak. Bu nedenle 15 Temmuz, 19 Mayıs 1919'da Mustafa Kemal Atatürk'ün Samsun'a çıktığı, Havza'da milleti işgallere karşı uyandırdığı, Amasya Genelgesi'nde "Milletin bağımsızlığını, milletin azim ve kararı kurtaracaktır" ifadesinde zikredişi gibi Türkiye Cumhuriyeti devletinin tarihinde unutulmaması ve çok ibret alınması gereken bir hadise olarak hafızamıza işlenmiştir.

Askeri darbelerin farklı mihraklarca planlanması, halkın seçtiği sivillere böylelikle ayar verilmeye çalışılması, halkın iradesinin hiç sayılmak istenmesi, feraset sahibi milletimize "cahil" yaftasının kon-

durulmaya çalışılması milletimiz ve devletimiz için en büyük tehlikedir. Milletimiz yeri geldiğinde “asker bir millet olabilmeyi” başaran, yeri geldiğinde seçimle iktidara uyarı veren ya da yönetimi iktidardan alabilen bir millettir. Gözünü kırpmadan hayatını hiçe sayan Ömer Halisdemir gibi askerler, Eren Bülbül gibi evlatlar yetiştiren bir millettir. Tarihi zaferlerle dolu olan milletimizin önünde saygıyla eğilirim...

Bugün “Milletin Zaferi” isimli panelimizin üç değerli konuğu var. Konuşmacılarımızdan Sayın Bakanımız Selami Altınok ile Gazeteci yazar Yusuf Alabarda çevrimiçi olarak toplantımızda bulunuyorlar. Kendilerine hoş geldiniz diyor, aramızda bulunan Sayın Öğr. Gör. Dr. Gazi Doğan’a hoş geldiniz diyerek sahnede yerini almak üzere davet ediyorum.

Sayın konuklar panelimizi başlatıyorum. Her bir konuşmacı-

mıza 15'er dakikalık süre verilecektir. Zamanımız olursa soru-cevap yapmayı da planlamaktayız.

Panelimizdeki ilk konuşmacımız Sayın Bakanımız Selami Altınok. Sayın Bakanım, Panelimize teşrifinizden dolayı kurumum adına size teşekkür ediyorum. Kendileri “15 Temmuz’a Gidiş Süreci ve Güncel Gelişmeler” başlıklı bir konuşma yapacak. Müsadenizle öncelikle sayın bakanımızın kısa bir öz geçmişini vermek isterim.

Selami Altınok İlk, orta ve lise öğrenimini Erzurum’da tamamladı. İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Kamu Yönetimi bölümünden mezun oldu. Yakınçağ Tarihi alanında yüksek lisans yaptı. Kaymakamlık, valilik görevlerinin ardından İstanbul Emniyet Müdürlüğü, Emniyet Genel Müdürlüğü, İçişleri Bakanlığı müsteşarlığı, İçişleri Bakan yardımcılığı, 63. Türkiye hükümetinde İçişleri Bakanı olarak görev yaptı. Halen AK Parti Erzurum milletvekilidir. Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı Parlamenter Asamblesi Türk grubu Başkanıdır.

Sayın Altınok, 17-25 Aralık sürecinde İstanbul Emniyet Müdürü, 15 Temmuz 2016 hain darbe girişimi esnasında ise İçişleri Bakanlığı Müsteşarlığı görevini yürütmekte idi. Darbe girişiminden sonra Emniyet Genel Müdürü olarak görev yaptı.

Sayın Bakanım, darbe girişimine giden süreç ve darbe teşebbüsü ile yaşadıklarınız ve gözlemleriniz bizler için çok kıymetli. Katılımlarınız için tekrar teşekkür ediyorum, sözü size bırakıyorum.

SELAMİ ALTINOK

63. Hükümet İçişleri Bakanı ve Erzurum Milletvekili

“15 Temmuz’a Gidiş Süreci ve Güncel Gelişmeler”

Değerli dostlar, hepinize hayırlı sabahlar diliyorum. Kusura bakmayın, sesim çok iyi değil. Meclis, gece saat 3'lere kadar süren yoğun çalışmalar yürütüyor, bu nedenle sabah programa katılabilmeme imkânı bulabildim. Denizli'de olmayı gerçekten çok istiyordum, ancak Meclis'ten çıkma ve kendi memleketime gidebilme imkânım dahi olmadı. Buradan değerli Valim'e, Rektörümüze ve katılan tüm dostlarımıza selam ve saygılarımı iletiyorum. Panele katılan değerli dostlara da selam ve saygılarımı sunuyorum.

Tabii, 15 Temmuz deyince insanın hafızası canlanıyor ve yüreği ya-

nıyor. Bir toplumun, bir milletin yaşayabileceği belki de en acı tecrübelerden biri. Kendi vergilerinizle satın almış olduğunuz uçaklardan, helikopterlerden, kendi yetiştirmiş olduğunuz evlatlarınızın; polis, vatandaşın ve hiçbir günahı olmayan yaşlıların, gençlerin, çocukların üzerine, üstelik Türk Silahlı Kuvvetleri'nin şerefli üniformasını giymiş hainler tarafından bombaların yağdırılabilmesi, dünya tarihinde kolay kolay rastlanabilecek bir olay değildir. Darbelerin tamamı kötüdür, alçakçadır. Milletin iradesine vurulmuş bir darbedir. Ancak, bu kadar alçakçasını dünya tarihinde görmek çok zordur diye düşünüyorum. Ancak, 15 Temmuz'u anlatırken, bu noktaya nasıl geldiğini, hangi aşamalardan geçildiğini ve bu darbe girişiminde bulunma cesaretini bu hainlerin nasıl kazandığını da baştan kısaca açıklayacağım.

Zaman zaman farklı üniversitelerde ve çeşitli ortamlarda yaptığım konuşmalarda bu konuyu özellikle vurguluyorum. FETÖ terör örgütünün kuruluşu, 1966'larda İzmir Basmane'de gerçekleşmiştir. Ben 1966 doğumluyum; bu yapının yaklaşık 58-60 yıllık bir geçmişi var ve ilkokul mezunu dahi olmayan, din adamı görüntüsüne bürünmüş bir cahilin önderliğinde oluşturulmuş bir örgüttür. Bu yapının, 50 yıl gibi bir sürenin ardından Türkiye'de darbe yapma noktasına gelmesinin hikayesini doğru şekilde anlamak ve değerlendirmek gerekmektedir.

FETÖ terör örgütü üyelerinin farklı dönemlerde Erzurum'da komünizmle mücadele dernekleri kurdurulması, arkasındaki güçler tarafından parlatılmaya çalışılması ve destekçilerinin önlerini açmasıyla bu noktaya geldiklerini görüyoruz. Ancak özellikle 2003 yılı 1 Mart tarihinin çok önemli olduğunu düşünüyorum. Hatırlayacağınız üzere, 2003'te 1 Mart'ta Amerika, Irak'ı işgal etmeyi planladığında, Türkiye

Cumhuriyeti toprakları üzerinden Amerikan askerlerinin Irak'a giriş yapabilmesi yönündeki talebi TBMM tarafından reddedildi, kabul edilmedi. Bu olay üzerine Amerika Birleşik Devletleri (ABD) özellikle Türk Silahlı Kuvvetleri'ne karşı bir tavır geliştirdi. Eğer Türk Silahlı Kuvvetleri'nin yönetim kademelerini ve 28 Şubat sürecinin devam ettiğini de hatırlarsak, askerinin vesayetçi yapısının sürdüğünü göz önüne aldığımızda, "asker isteseydi bu tezkere meclisten geçerdi" algısı ile ABD ve onun istihbarat yapısı, Türk Silahlı Kuvvetleri'ne karşı olumsuz bir tavır geliştirdi. Kuzey Irak'ta askerlerimizin başına çuval geçirilmesi olayını hatırlarsınız; bu da ABD'nin bu tavrını açık ve net bir şekilde gösterme arzusunu doğrudan ortaya koymuştur. Bu süreç sonrasında, yıllardır istihbarat örgütleri tarafından organize edilen terör örgütünün, FETÖ'nün, kullanışlı aparatları üzerinden Türk Silahlı Kuvvetleri'ne karşı bir operasyonel hamle başladı. 1 Mart Tezkeresi'nin geçmemesinden sonraki süreçte Ergenekon ve Balyoz olayları hepimizin hafızalarında yer etmiştir. Özellikle FETÖ'ye ait basın-yayın organları ve yerel aparatları kullanılarak, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin genel yapısına ve şerefli insanlarına karşı geniş çaplı bir operasyonel süreç başlatılmış ve hepimizin bildiği gibi onlara karşı çeşitli kararlar alınmıştır.

Bu süreç 2009'lara ve 2010'lara kadar sürdü. Peki, bu operasyonlar kimler tarafından yapıldı? O dönemde "cemaat" ya da "hizmet hareketi" olarak adlandırılan sözde yapıların üzerinden, kullanışlı bir aparat olarak, Türk Silahlı Kuvvetleri'ne karşı bu operasyon çekildi. Ancak bu noktaya gelmeden önce, biraz daha geriye gidip 5-6 sene öncesine bakmakta fayda var. PKK terör örgütü elebaşısının Kenya'dan Türkiye'ye teslim edilmesi süreci ile FETÖ terör örgütü üyelerinin tedavi bahane-

siyle Amerika'ya gidip görüştüğü süreçler birbirine denk gelmiştir. Bu önemli bir noktadır.

Ancak, Türk Silahlı Kuvvetleri'ne karşı yapılan bu operasyonlar, 1 Mart tezkeresi sonrasında hayal kırıklığına uğrayanları tam anlamıyla tatmin etmedi. Siyasi bir bedel de ödetilmek isteniyordu. FETÖ, o dönem çok kullanışlı bir aparat olarak hazırды; 60 yıllık bir süreçte güçlenmiş ve devletin kılcal damarlarına kadar nüfuz edebilecek kapasiteye sahip bir yapı haline gelmişti. Silahlı Kuvvetlere karşı gerekli operasyonlar yapıldıktan sonra, bu yapının arkasında duran ve TBMM'de yeterli çoğunluğu sağlayarak tezkereye onay vermeyen AK Parti'ye de kendi tabirleriyle, bir ders verilmesi gerekiyordu. Bu dersi yine FETÖ üzerinden vermeye çalıştılar.

O günleri hatırladığımızda, Şubat 2012'de dönemin MİT Müsteşarı'na karşı FETÖ'nün gerçekleştirmek istediği, ancak Sayın Cumhurbaşkanımızın müdahalesi ile engellenen bir operasyonu hatırlamak önemlidir. Bu operasyon FETÖ'nün devlet içinde nasıl bir yapılanmaya sahip olduğunu ve kendi çıkarları doğrultusunda nasıl harekete geçebileceğini gösteren önemli bir örnektir.

Süreci iyi anlayabilmek adına şunu söylemek istiyorum; 2013 yılına geldiğimizde, 14 Mayıs günü yapılan açıklamalarda, devletin gecelik borçlanma faizlerinin Cumhuriyet tarihinde ilk defa %4,62'ye düştüğü ifade edilmişti. Bugünkü faiz oranlarını dikkate alırsanız, Türkiye Cumhuriyeti ekonomisi için bu faiz oranının ne anlama geldiğini çok daha iyi anlayabilirsiniz. Yıllık büyüme oranları %7,5-8 seviyelerindeydi ve IMF'ye olan 23 milyar dolarlık borcumuz tamamen kapatılmıştı. Ancak, 14 Mayıs 2013'ten sadece 15 gün sonra İstanbul Büyükşehir Be-

lediyesi, Taksim'deki Gezi Parkı'nda estetik açıdan çok da dikkat çekici olmayan, birkaç ağaçla ilgili yol ve çevre düzenlemesi yapmaya başladı. Bu çevre düzenlemesi farklı değerlendirmelere yol açtı, çevreci bir algı yaratılarak olaylar başlatıldı. Toplanmalar, protestolar derken kıyamet koptu. Ancak daha ilginç olanı, bu süreci yerel yöneticiler, mülki idare, polis ve adli makamlar daha iyi yönetebilselerdi veya yönetmek istemiş olsalardı, bu tür olaylar yaşanmazdı. Sabah saat 4'lerde çadırların yakılması ve alevlerin gökyüzüne yükselmesi olaylarını FETÖ üzerinden sağladıklarını biliyoruz. Daha sonra bu çadırları yakılması talimatı verenlerin, polis amirlerinin FETÖ mensubu olduğu ve haklarında işlem yapıldığını da belirtmek istiyorum. Gezi Parkı olayları bir toplumsal kalkışmaydı. Belki de Cumhuriyet tarihinde daha önce çok az gördüğümüz vandalizm, özellikle Beyoğlu semtinde yoğunlaştı. Polis araçları, kamuya ait binalar, bankalar tahrip edilip yakılmaya başladı. Taksim Anıtı'na orak-çekiç bayrakları asıldı, Atatürk Kültür Merkezi'nin çatısından aşağı bölücü terör örgütünün liderinin resimleri sarkıtıldı. Bu görüntüler, toplumun sinir uçlarına dokunan sahnelerdi. Bu kalkışma, toplumsal bir ayaklanmayı başlatma girişimiydi. Hafızamız bazen çabuk unutabiliyor ama o güne kadar görülmemiş bir şekilde CNN International, Taksim'den 24 saat boyunca canlı yayın yaptı. Dünyada birçok önemli olay olmasına rağmen bu denli yoğun bir yayın yapılmasının amacı neydi? Bu olay, Kuzey Afrika ve Orta Doğu'da gerçekleştirilen Arap Baharı'nın bir yansıması olarak, Türkiye'de bir "Türkiye Baharı" yaratmak ve milleti cezalandırmak amacı güden batı emperyalizminin bir hamlesiydi. Allah'a hamdolsun, o süreci başarıyla yönettik.

Türkiye'nin tüm vilayetlerinde tencereler, tavalar çalındı, ışıklar

yakılıp söndürüldü. Bugünlerde yine benzer hareketler yapılmaya çalışılıyor, ancak Allah'a şükür ki Türkiye devleti, milleti, hükümeti ve Cumhurbaşkanımızın kararlılığıyla bu olayın da üstesinden geldi. Elbette olayların maliyeti, görüntüsü ve toplumsal etkisi çok farklı oldu. Hâlâ Gezi olayları konuşuluyor ve tartışılıyor. O dönemde toplumda etnik ve mezhepsel farklılıklar üzerinden ayrışma yaratılmaya çalışıldı, ancak toplum bu ayrışmanın önünde bir set olarak durdu ve buna izin vermedi.

Yetmedi değerli arkadaşlar, biliyorsunuz, peşinden 30-40 yıldır polisin ve yargının içerisine sızmış olan polis ve yargıç görünümüne FETÖ elemanları ve aparatları, 17 Aralık 2013 sabahı, medya aracılığıyla büyük bir algı operasyonu başlattılar. Yoğun bir şekilde yolsuzluk iddiaları, para sayma makineleri, kutular gibi unsurlar medyada öne çık-

rılarak, sanki Türkiye’de kıyamet kopuyormuş gibi bir algı oluşturuldu. İnsanlar ilk başta ne olduğunu anlamakta zorlandı. Ama bir tarafta iş adamları, bir tarafta siyasetçiler, memurlar ve amirler birbirinden tamamen alakasız şekilde hedef alındı ve hukukçular üzerinden birbirine benzemeyen pek çok dosyayla dolu çuvallar adliyelere taşındı. Asıl önemli olan, medya üzerinden yaratılan bu algıyla, yolsuzlukların çok fazla olduğu ve bakan çocuklarının gözaltına alındığı bir süreç yaşandı. Hep birlikte gördük bu durumu. Ben ise iki gün sonra, yani 19 Aralık günü, Sayın Cumhurbaşkanımızın talimatıyla Aksaray Valiliği’nden İstanbul Emniyet Müdürlüğü’ne geçtim ve bu süreci birebir içinde yaşayan biri oldum. İnanır mısınız, o dönem İstanbul Emniyet Müdürlüğü’nün yaklaşık 35 bin personeli vardı. Yerleşkedeki giriş çıkışlar mutlaka kontrol altında yapılırdı; yani kimlikle girilir, çıkılır, kimlerin girip çıktığı gayet iyi bilinirdi. Ancak polis memuru görünümündeki terör örgütü elemanları bilgisayarların disketlerini, kasalarını ve dosyaları kaçırmaya çalışıyordu. Göreve başladığımda, şubelerde büyük bir temizlik operasyonu yapılmıştı. Yürütülmekte olan soruşturma dosyalarının kaydı dahi kalmamıştı, zira bu dosyalar çuvallara doldurulup FETÖ’cü savcılarının ve hâkimlerin bulunduğu yerlere taşınmıştı. Karmaşık ve neyin nasıl yapıldığı belli olmayan bir ortam vardı. Hep birlikte bu süreci yaşadık. Çağlayan Adliyesi’ndeki savcılarının tavrını hatırlıyorsunuzdur; topluma tepeden bakan, “bu işi biz hallettik, bitirdik, artık herkes işine baksın” diyen tavırlarını. Allah’a hamdolsun ki, aklını hiç kimseye kiraya vermeyen vatansever polis müdürleri, polis memurları, mülki idareciler, hakimler ve savcılar vardı. Onlar sadece milli iradeyle seçilmiş yönetimden emir aldılar. Cumhurbaşkanımızın

büyük desteği, dönemin İçişleri Bakanı Efkan Ala'nın, Adalet Bakanı Bekir Bozdağ'ın ve Hakan Fidan'ın yürekliliği ve gayretiyle bu süreci hep birlikte atlattık. Belki de 17/25 Aralık sürecinde anında müdahale edilmeseydi, 15 Temmuz'a ihtiyaç bile duyulmazdı diye düşünüyorum. Çünkü 15 Temmuz'da yapmak istediklerini, aslında yargı ve polis eliyle 17/25 Aralık'ta kansız bir şekilde yapıp devleti ele geçirmeyi planlamışlardı. Bu sürecin akamete uğratılmasıyla, Allah'a şükür, amaçlarını gerçekleştiremediler.

15 Temmuz'a gelindi, bu tarihte milletimizin gösterdiği büyük cesaret ve feraset, gerçekten tarihe geçmiştir. Hiçbir silahı olmadan, tankların önüne atlayarak Akif'in dediği gibi "göğsünü siper eden", helikopterlerden ateş açılmasına, F-16'lardan bomba yağmasına rağmen kaya gibi sağlam duran milletimizin bu direnişi, hain kalkışmanın başarısızlığa uğramasında en önemli neden olmuştur.

Ayrıca 17/25 Aralık sürecinden sonraki dönemde, özellikle İçişleri Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı tarafından yapılan çalışmalar kalkışmanın akamete uğramasında kayda değer katkı sağladı. Ne gibi çalışmalar yapıldı? Örneğin, İçişleri Bakanlığı tarafından bir iç güvenlik kanunu çıkarıldı. Bu kanun, büyük tepkiler ve karşı çıkışlara rağmen yürürlüğe girdi. O süreçte, FETÖ kökenli olduğunu bildiğimiz, ancak hukuken ihraç edilemeyen valiler, kaymakamlar, emniyet müdürleri ve jandarma komutanları görevden alındı. Özellikle jandarma komutanlarını hatırlayalım; 15 Temmuz 2016'dan sadece bir buçuk ay önce 40'a yakın jandarma komutanı değiştirilmişti. Yönetim kademesindeki bu etkin FETÖ'cü yapıların temizlenmesi, büyük bir başarıdır.

Yargı cephesinde de aynı şekilde, 17/25 Aralık'tan sonraki süreçte

başsavcılar, ağır ceza reisleri, komisyon başkanları ve sulh hukuk mahkemesi hâkimleri gibi etkin pozisyonlardaki kişiler Adalet Bakanlığı tarafından temizlenmiştir. Bu temizlik, 15 Temmuz gecesi kritik bir fark yaratmıştır. Allah muhafaza, o gece hiçbir vali, hiçbir emniyet müdürü ve (tek istisna Bursa Jandarma Komutanı olmuştur) jandarma komutanı, başsavcı ya da ağır ceza reisi olayların seyrini değiştirecek bir tutum sergilememiştir. Bu nedenle, anında müdahale edebilme imkânı doğmuştur ve bu noktada polisin çok büyük bir etkisi olmuştur.

Elbette vatandaşlarımızın, halkımızın sokaklara ve meydanlara çıkması son derece önemliydi. Belediyelerimizin araç gereçlerle darbecilerin önüne set çekebilmesi de kritik bir rol oynadı. Ancak, polisin diyetli duruşu olmasaydı olaylara müdahale edip kontrol altına alma şansımız çok zorlaşırdı diye düşünüyorum.

Şunu da son olarak ifade etmek istiyorum. 15 Temmuz gecesi malesef ben uçaktaydım, Ankara'dan Balıkesir'e gitmek üzereydim. Saat 21.30 civarında uçağa binmiştik ve uçaktan indiğimizde bu hain kalkışmayı öğrendik. O sırada Efkân Ala Bey İçişleri Bakanı'ydı, O da Erzurum'dan uçakla geliyordu ve Esenboğa Havalimanı'nda indiğinde durumu öğrendi. Ömer Faruk Bey o zaman Balıkesir Valisi'ydi diye hatırlıyorum. Hemen irtibat kurduk, ben ve müsteşar yardımcılarımız Valilerimize, Emniyet Müdürlerimize ve Jandarma Komutanlarımıza ulaştık ve her birine ölümüne direnileceğini, bu darbe girişimine asla fırsat verilmeyeceğini kararlılıkla anlattık. Allah'a şükür ki, o arkadaşlarımız da çok büyük bir direnç ve kahramanlık gösterdiler.

Son olarak, uçaktan indiğimde Edremit'te telefona baktım. Hasan Doğan Bey, Mustafa Varank Bey ve Abdulkadir Selvi aramıştı. Hasan

Bey ile konuştuğumda, “Beyefendinin durumu nasıl, bir problem var mı?” diye sordum. “Yok” dedi. Bu konuşmayı yapmaktan her zaman gurur ve şeref duydum. Hasan Bey’e, Sayın Cumhurbaşkanımıza iletmesini söyledim. Abdulkadir Selvi de kitabında yazmıştı: “17/25’te ve daha önceki süreçlerde olduğu gibi, bu alçak ve namussuz adamlara, hainlere, devlet düşmanlarına, millet düşmanlarına, inançlarımızın düşmanlarına geçmişte nasıl fırsat vermediyse, belki öleceğiz ama bu alçaklara bu fırsatı yine vermeyeceğiz” dediğimi hatırlıyorum.

Ama şunu söylemek istiyorum ki, bu milletin feraseti ve dirayeti olduğu sürece, bu milletin birliği ve dirliği korunduğu müddetçe, etnisiye, inançlar ve mezhepsel ayrışmalar üzerinden bizi bölmeye çalışanlara karşı 86 milyon bir arada olduğumuz sürece, hangi ideolojiye bağlı olursak olalım, aklımızı hiçbir kimseye kiraya vermediğimiz müddetçe, özellikle kamu görevlilerinin sadece hukuka ve hukukun belirlediği sıralı amirlere bağlı kaldığı sürece, ne FETÖ, ne PKK, ne de herhangi bir terör örgütü veya düşman devlet bu milleti bölebilir ya da yıkabilir. Buna kesinlikle inanıyorum.

Konuşmamı, sunucu kardeşimizin ifade ettiği gibi tamamlamak istiyorum: “Allah, bir daha bu millete 15 Temmuz’u yaşatmasın.” Sabrınız için teşekkür ediyorum, Yusuf Hoca’ya ve Gazi Hoca’ya da başarılar diliyorum. İnşallah, bu anmaları sadece yapıp geçmeyiz, buralardan ders çıkarırız ve bir daha yaşamayız. Demokrasiyi, hukuku, insan haklarını ve evrensel değerleri öncelik alan, kardeşlik ve birlikte yaşama kültürünü geliştiren günleri hep beraber yaşarız inşallah. Saygılarımı ve hürmetlerimi sunuyorum, sağ olun.

PROF. DR. YASEMİN BEYAZIT

Moderatör

Sayın Bakanım katılımınız ve konuşmanız için çok teşekkür ediyoruz. Gerçekten kelle koltukta bir mücadele verdiği anlaşılıyor Sayın Bakanımızın. İstanbul Emniyet Müdürlüğü görevi, darbe esnasında İçişleri Bakanlığı Müsteşarlığı, ardından getirildiği Emniyet Genel Müdürlüğü görevlerinde yaşadıkları ve verdiği mücadeleler çok takdire şayan. Bir tarihçi olarak şunu söyleyebilirim ki olayların canlı tanıkları tarih ilmi açısından çok önemlidir. Sizlerin anlatılarınızın önemli birer tarih kaynağı olduğunu ve gün geçtikçe daha da değerli olacağını belirtmek isterim. Sayın Rektörüm adına üniversitemizde fiili olarak da sizi görmekten memnuniyet duyacağımızı ifade etmek

isterim. Katılımınız için çok teşekkür ediyorum.

Panelimizin ikinci konuşmacısı gazeteci-yazar Sayın Yusuf Alabarda. Kendisi panelimizde “Bizi Koruyanlardan Bizi Kim Koruyacak” başlıklı konuşmasını gerçekleştirecek. Kendisine hoşgeldiniz diyor ve konuşması öncesinde kısa bir özgeçmişini sunmak istiyorum.

Yusuf Alabarda, Kara Harp Okulu’ndan 1992 yılında mezun oldu. Türk Silahlı Kuvvetleri’nin çeşitli birliklerinde 23 yıl görevde bulunduktan sonra Albay rütbesiyle emekli oldu. Dayton Barış Anlaşması’nın imzalanmasının akabinde Bosna-Hersek NATO Uygulama Gücü’nde (IFOR) görev aldı. ABD’de 2007 yılında “Savunma Kaynaklarının Planlanması ve Yönetimi” üzerine yüksek lisans eğitimini tamamladı. Türk Silahlı Kuvvetleri’nin önemli modernizasyon projelerinde proje yöneticisi olarak çalıştı. Halihazırda doktora çalışmasını Güvenlik Bilimleri Enstitüsü’nde “Demokratik Sivil-Asker İlişkileri” üzerine yazdığı tez ile sürdürmektedir. İlgi alanları savunma yönetimi, savunma ve güvenlik, demokratik sivil-asker ilişkileri, güvenlik sektörü reformları ile özel askeri firmalar ve bu firmaların özellikle Ortadoğu’daki faaliyetleri üzerinedir.

Sayın Alabarda, katılımınız için tekrar teşekkür ediyor, sözü size bırakıyorum.

YUSUF ALABARDA

Akşam Gazetesi Yazarı, Gazeteci-Yazar

“Bizi Koruyarlardan Bizi Kim Koruyacak”

Öncelikli olarak bütün hazirunu Ankara’dan selamlıyorum. Aslında yüz yüze bir panel için Pamukkale Üniversitesi’nde bir program yapmıştık. Fakat peder beyin bir rahatsızlığından dolayı maalesef aranızda bulunamıyorum. Ama inşallah Sayın Bakanım söylemiş olduğunuz yüz yüze görüşme sözünü kendim için de üstlenip en kısa zamanda yüz yüze görüşme şansımız da olur diyerek konuşmamı başlatmak istiyorum.

Şimdi 15 Temmuz darbesi elbette Türk siyasi hayatının içerisinde son derece önemli bir yere haiz. Benim bugünkü konuşmam, 15

Temmuz darbesi ve bunun oluşumu esnasında ortaya koyulmuş olanlar üzerine değil, darbelerin Türkiye’de siyasi hayatımızdan ilahihaye gitmesi için ne yapmamız lazım? Öyle ya, neden Amerika Birleşik Devletleri’nde darbe olmuyor, İngiltere’de darbe olmuyor da, örneğin Yunanistan’da oluyordu? Şimdi orada da olmuyor. Türkiye’de hala ısrarla sahaya sürülüyor. Mısır’da, Pakistan’da, Bolivya’da, orada burada birçok noktada askeri darbeler, dünyadaki siyasi hayatın içerisinde, birtakım coğrafyalarda hayata geçiriliyor. Bunu önlemek için Batı ne yapmış, biz ne yapmalıyız, bizim buradaki eksikliklerimiz ne? Eğer bunları konuşmazsak, evet 15 Temmuz’da bu millet çıplak elleriyle tankları durdurdu. İşte Sayın Bakan burada, o gece kelle koltukta insanlar sahaya indi, canları pahasına tankları durdurdu. Ama darbenin bir daha tekrarlanmayacağını garantisini hiç kimse veremez. O zaman soru şu, bu darbelerin olmaması için ne yapmalıyız? Üniversiteler ne yapmalı? Medya ne yapmalı? Siyaset ne yapmalı? Asker ne yapmalı? Bunun kendi içerisinde bir sürü katmanda cevaplandırılması gereken soruları var. Eğer sistematik anlamda biz bu hususları hayatımıza geçirip de silahlı kuvvetlerin demokratik gözetimini, silahlı kuvvetlerin demokratik kontrolünü sağlayamazsak, emin olunuz ki darbeler tekrar edecek. Dolayısıyla üstümüze düşen en önemli vazife darbelerin tekrar etmemesi için hangi mekanizmaların kurulması lazım? Dilerseniz bu konuyla ilgili olarak Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin darbeler tarihiyle ilgili birkaç örnek vererek konuya girmek istiyorum.

Şimdi Türkiye’de bir vesayet mekanizması ve sistematığı, özellikle 1960 alçaklığının üzerine inşa edildi. 60 darbesindeki alçaklığın

yirmi sene bu ülkede vatan evlatlarına “özgürlük ve anayasa bayramı” diye kutlattırıldığını biliyoruz. Şimdi Etimesgut Belediyesi karar almış. “Vali ve Kaymakamlık” diyor, “15 Temmuz’u kutluyor, dolayısıyla bizim kutlamamıza gerek yok”. Tabi, o zaman sen 29 Ekim’de de Valilik ve Kaymakamlık kutluyor diye kutlamayacak mısın? Soru şu, herkesin kendi darbesi var savunabileceği, 28 Şubat olsa kutlayacak. 27 Mayıs darbesini yirmi sene bu memleketin evlatlarına “özgürlük bayramı” diye emperyalizme karşı verilmiş darbe diye kutlattılar. Fahir Armaoğlu’nun kitabı var, hatta şurada yanımda “Türk-Amerikan İlişkileri” diye. Bu kitabın ilgili bölümünde 1960 darbesinde darbeci Cemal Gürsel ile Amerikan Büyükelçisi Warren arasındaki görüşmeleri Amerika Birleşik Devletleri’ndeki arşiv çalışmalarından çıkarılan yazılar var. “Emekli inkılap subayları” diyerek emekli ettikleri subayların maaşını bile Amerika Birleşik Devletleri Büyükelçisi’nden dilenmek zorunda bırakılan, kalan ve onlara el pençe divan duranlar, emperyalizme karşı mücadele veriyor diye yutturuldu bu ülkede. Şimdi dolayısıyla olaya bu perspektif içerisinde baktığımızda, Türkiye’deki vesayet mekanizması 1960 alçaklığından sonra anayasa ile kurulmuş olunan senatoyla, medyayla, iş dünyasıyla, jüristokrasiyle, bürokrasiyle ve en nihayetinde de silahlı kuvvetler üzerinde bir vesayet sistemi kuruldu. Bu vesayet sistemi 1960’dan sonra da ne zaman ki Türkiye kendisine çizilmiş olan alanın dışına çıkmaya karar verdi, ya senatörler devreye girdi, ya medya devreye sokuldu, ya iş dünyası devreye sokuldu, ya mahkemeden jüristokrasi yoluyla devreye alındı, ya bürokrasi, hiçbirisiyle de olmazsa silahlı kuvvetler sahaya indi. Bu 1971 Mart Muhtırasında da böy-

ledir, 12 Eylül'de de böyledir, 28 Şubat alçaklığında da böyledir, 15 Temmuz'da da böyledir, 27 Nisan'da da böyledir, bundan sonra tevessül edecekleri hususta da aynen bu şekilde cereyan edecek. Şimdi, dolayısıyla bu vesayet mekanizmasıyla önce hesaplaşmak lazım. Bununla ilgili olarak zaten Anayasada birçok değişiklik yapılarak Türk Silahlı Kuvvetleri'nin tâbi olduğu, İç Hizmet Kanunu'nda "ülkeyi iç ve dış düşmana karşı korumak" gibi bir noktadan kendisine güç alan darbecilerin yasal anlamda eli kolu oradan kesildi. Bu Adalet ve Kalkınma Partisi'nin yasal anlamda Anayasada atmış olduğu ilk neşterdir. Milli Güvenlik Kurulu gibi, Milli Güvenlik Kurulu'nun başındaki genel sekreter aracılığıyla, Başbakan Necmettin Erbakan dahil olmak üzere, canları sıkıldığında Türkiye Cumhuriyeti Devletinin seçilmiş siyasetçilerine had bildiren açıklamalar da Recep Tayyip Erdoğan'ın iktidarıyla birlikte ortadan kaldırıldı. Siyasal otonom alan diye nitelendirdiğimiz bu otonom alan 2002 yılında Adalet ve Kalkınma Partisi iktidara gelmeden evvel, her komutanın sabah kalktığına basına demeç verdiği ve her komutanın sabah kalktığına da siyasete ayar verdiği bir Türkiye'de yaşıyoruz. Neden? Çünkü kafalar bu şekilde formatlanmış. 60 darbesi olmuş, hesap sormadığınız 60 darbesi 1971 Mart Muhtırasını mayalamış. 71 Mart Muhtırasında Kenan Evren de dahil olmak üzere, o Çankaya protokolünün içindedir uzun uzun anlatamam, o zaman 71 Mart Muhtırasında Tuğgeneral rütbesinde olan Kenan Evren, ya da Tümgeneral hafızam beni yanıltıyor olabilir, bakmış hesap sorulmuyor, 71 Mart Muhtırası gelmiş Süleyman Demirel çekmiş gitmiş, 80 darbesini yapmış. 80 darbesinde Kenan Evren'in arkasındaki Kurmay Albay Çevik Bir, bakmış 80 dar-

besine de hesap soran yok, o da gelmiş 28 Şubat'ı yapmış. 28 Şubat sürecinde bakmışlar darbe yapılıyor, isteyen istediğini birtakım kriterler var, “eşinizin başı olacak, şu olacak, anneler başörtüsünü öyle değil de böyle bağlayacaklar” falan, meleklerin cinsiyetiyle uğraşırca-sına sapıkça işler içerisinde insanlar adeta havanda su dövüyor, FE-TÖ'cülerin hepsi mini etekli, kapısının önüne bira şişesi bırakan bir adama dönüştü, onlar da geldi 15 Temmuz'u yaptı. Şimdi bu perspektif içerisinde baktığımızda, silahlı kuvvetlere konu gelmeden önce, ortadan kaldırılması gereken ve siyasetin alanına işgalci bir şekilde girmiş olan jüristokrasi, medya, iş dünyası ve bürokratik alanlardaki vesayetin ortadan kaldırılması bugün Adalet ve Kalkınma Partisi'nin lideri Erdoğan'a karşı duymuş oldukları nefretin en önemlisidir. Yani bu kadar güzel işler yapılıyor, bu kadar şeyler yapılıyor, yapa yapa bunu Kasımpaşalı, İmam Hatip mezunu bir adam mı yapmalıydı? Önceden buralarda at koşturduğumuz alanlar vardı, bu alanların hepsi kapatıldı. Şimdi olur mu yani biz hiçbir şey diyemiyoruz? Sonunuz Menderes gibi olur diye istediğimiz gibi nâra atıyorduk, 15 Temmuz'dan sonra onu da atamıyoruz. Oysa önceden yağlı urganı gösterip hep uzaktan aba altından sopa gösteriyorduk, şimdi bu vesayet mekanizmaları ortadan kaldırıldı. Bakın bu ülkede 2007 yılında yüzde 47.5 oy almış Adalet ve Kalkınma Partisi, gazete kupürlerinden kesilmiş bir takım yalan haberlerle “Recep Tayyip Erdoğan mitinglerinde inşallah ve maşallah diyor” ya da “Ramazanda iftar sonrasında sokaklara sofralar kurularak bu ülke seküler yapısından kopartılıyor” gibi gerekçelerle kapatma davası açıldı. O kapatma davası sonuna kadar haklı diyen birçok sol tandanslı siyasetçi bugün

Canan Kaftancıoğlu gibi “inandığınız Allah belanızı versin” diyen ateist söylemlerine rağmen yüzde 51’ine milletin râm olabilmek için çadırlarda kurulmuş iftar sofralarında el açmak durumunda kalıyor. Eğer bu vesayet sistemi ortadan kaldırılmamış olsaydı, hiç kuşkusuz bunu söylemeyeceklerdi. 1961 yılında alçakça şehit edilen merhum Başbakan Adnan Menderes’in kabrinin önünde tespih tanesi gibi dizilip dua ediyorlarsa, bu ülkede yetki millete verildiğindedir. Dolayısıyla bu darbelerle mücadelede sadece silahlı kuvvetler boyutu değil, iş dünyası boyutu, medya boyutu, jüristokrasi yani mahkeme boyutları dikkate alınmalı. Ne yapıyorlardı? Sen Abdullah Gül’ü Cumhurbaşkanı mı seçtireceksin? Yok öyle şey kardeşim. Ne yaparım? Özal’ın seçildiği, Demirel’in seçildiği, Ahmet Necdet Sezer’in seçilmiş olduğu Anayasaya, kendi zannıma göre bir ifade eklerim “184’le olmaz efendim bu iş, 367 ile olur” derim, çünkü “ben Yargıtay’ın onursal başsavcısıyım, ben ne dersem o olur”. O meclisin içerisinde turlamalar başlar sonra, “oldu mu, girdi mi, adımını attı mı, atmadı mı?” gibi. İşte bunlar bizi Cumhurbaşkanlığı yönetim sistemine de çeken hususlar, çünkü bu ülkede 1970’li yıllarda 119 Cumhurbaşkanlığı seçimi yapıldı. Zeki Müren’le Ajda Pekkan’a oy çıktı, Cumhurbaşkanına oy çıkmadı, biz bunları yaşadık. Şimdi dolayısıyla siz medyayı bu konuda; “Genelkurmay’ın ışıkları sabaha kadar yanmadı”, “genç subaylar rahatsız” gibi manşetler atmaktan alıkoyacak psikolojik ortamı yaratmazsanız, bu ülkede hemen yarın tekrardan; “Genelkurmay’ın ışıkları sabaha kadar yandı” diye manşet atacak insanların dolu olduğunu hiçbir şekilde unutmayın. Dolayısıyla darbelerle mücadele, sadece silahlı kuvvetlerin içerisine sızmış yapılarla

mücadele şeklinde telakki edilmemeli. Öncelikle jüristokrasi, iş dünyası, medya, mental zihniyet, mental transformasyon gibi hususlara mutlaka ve mutlaka el atılmalı. Sanırım bu konularda önemli meseleler aldık, almamıza rağmen halen darbelerle ilgili tehdidin devam ettiğini düşünüyorum. Yağlı urgan üzerinden, “sonunuz Menderes gibi olmasın” diye gazetesine manşet çekemeyenler, son günlerde Hürriyet Gazetesi’nde Sedat Ergin üzerinden örneğin, Ali Fuat Başgil’in 30 Nisan 1960 akşamı; “Cumhuriyet Halk Partisi ile CHP koalisyonu teklifi kabul edilmiş olsaydı darbe olmazdı” şeklinde suret-i akran gözüken yazılarına hala maalesef siyaset dünyasından yeteri kadar tepki verilmemiş, bu konuyla ilgili televizyon ekranında ve gazetesinde birkaç cılız sesin dışında; “sen ne demek istiyorsun, aba altından kime sopa gösteriyorsun?, düğün değil bayram değil 27 Mayıs’ın yıldönümü değil, Cumhurbaşkanı Erdoğan’a Cumhuriyet Halk Partisi’yle koalisyon kurmazsan darbe olur mu demek istiyorsun?” bile diyen olmadı. Şimdi bu konularla ilgili müteyakkız olmazsak, mutlak suretle bu yazıları yazacaklar.

Dolayısıyla gelelim şimdi silahlı kuvvetler boyutuna. Şimdi Türkiye’de tek darbe 15 Temmuz değil, şimdi herkes şundan bahsediyor işte 15 Temmuz, darbe falan, herkes FETÖ’nün üzerinden konuyu izaha çalışıyor. FETÖ hain bir terör örgütüdür, hiç şüphe yoktur, kendi içerisinde ayrıca değerlendirilmeyi hak etmektedir. Çünkü dini bir kisve altında ilk kez bir darbe ortaya koyulmuştur. Fakat patterni, örgütlü bu konuyla ilgili dokusu her ne olursa olsun, 15 Temmuz, 1960 darbesinden günümüze kadar gelen devam ede gelen darbeler sürecinin devamıdır ve ucu dışarıdadır. Bugün Amerika Birleşik Dev-

letleri'nde Pensilvanya'da yaşamak durumunda bırakılan terör örgütünün ele başısı hasbelkader bu konuyla ilgili seçilmiş olunan bir projenin parçası değildir. Bilerek 40 yıl boyunca, ilmek ilmek Sayın Bakanımın dediği gibi 40 yıl boyunca işlenmiş bir projedir. Ama 60 darbesi için de ayısını söyleyebiliriz, 28 Şubat darbesi için de ayısını söyleyebiliriz. Biri Kemalist kokulu, diğeri dini kokulu, diğeri bilmem ne kokulu olmakla, darbeler arasında bir fark ortada yoktur. Dolayısıyla bizim her darbenin, kendinden sonra gelen darbeyi mayaladığı gerçeğini unutmamalıyız. Bastırılmamış her bir darbe, kendinden sonra gelen darbeyi mayalayarak gidiyor, birbirinin kuluçka makinesi görevini gördü. Şimdi peki o zaman, asıl soruya gelelim;

“eğer 15 Temmuz da diğer darbeler gibi bir darbeysen, o zaman bu darbeler nasıl önlenmeli?”. Çünkü 15 Temmuz’un da diğer darbelerle olan benzerliğini ortaya koymazsak şunu söylüyorlar; “ya kardeşim kurmacaymış bu darbe” diyorlar. Tabi Adil Öksüz o yüzden donla yakalandı. Kemal Kaplan Akıncı Üssü’nde benim Albay olarak giremediğim karargahta, o yüzden donla yakalandı. Sorulduğunda da dediler ki; “e biz buraya arazi bakmaya geldik”. Buna da inanan insanın zekasından şüphe etmek lazım. Birincisi bu, ikincisi ya Türkiye’de ilk defa mı bir darbe oldu da bu kurmaca olsun. Bastıramadıkları için işte o medya ayağıyla tekrardan kulplar takarak, 15 Temmuz’u meşru göstermek gibi bir gerekçenin arkasına sığınmaya gayret ediyorlar. Ben kendim şanlı silahlı kuvvetlerinde görev yaptıktan sonra, kıdemli albay rütbesinde 45 sayfa rapor hazırlayarak, silahlı kuvvetlerde FETÖ tehlikesinin geldiği boyutu dile getirdim ve 15 Temmuz hainliğinden bir yıl önce silahlı kuvvetlerden kendi isteğimle ayrılmak durumunda kaldım. Neden? Her şey gözümüzün önünde cereyan etti. Tıpkı Kırmızı Pazartesi romanı gibi. Hani orada romanın kahramanı evinden çıkar ve öldürüleceği biliniyordur. Ölümüne doğru gider, herkes de öldürüleceğini biliyordur fakat kimse bir şey diyemez. 15 Temmuz bu Kırmızı Pazartesi gibi gelmiş ülkeye.

Şimdi 15 Temmuz nasıl önlenecek? Darbeler nasıl önlenecek? Bu konu ile ilgili Romalı Şair Iuvenalis 2500 yıl önce şunu söylüyor “who guards the guardian?”. Bugünkü benim vermiş olduğum konferansın başlığının, “Bizi koruyarlardan bizi kim koruyacak” cümlesinin kaynağı Romalı Şair Iuvenalis’in, “Bizi koruyarlardan kim koruyacak” şeklinde söylemiş olduğu cümle ile izah ettim. Dünya bunu bazı

yerlerde çözdü, bazı yerlerde çözemedi. Ama beni düşmana karşı koruması için eline silah vermiş olduğum askerden, polisten beni kim korumalı? Bu dünya genelinde bir sorudur, Türkiye özelinde söylemiyorum. Dolayısıyla benim eline silah verdiğim adam o silahı bana doğrultmamalı. Beni bekleyen helikopter beni Yunana karşı koru dediğim hain, o helikopterle Yunana sığınmamalı. Bunun çok açık bir şekilde tedbirlerini almak lazım. Bu da II. Dünya Savaşı'ndan sonra 'Mass Armies' dediğimiz kitlesi büyük ordular ortaya çıkmaya başlayınca Samuel Huntington denen akademisyen ile birlikte silahlı kuvvetlerin kontrolü ile ilgili hususlar yazılmaya çizilmeye başlandı ve Amerika Birleşik Devletleri kendisinde hala darbe olmamasına rağmen bu konuyla ilgili en ufak taviz vermez. Birkaç örnek vermek istiyorum. MacArthur'un Amerika Birleşik Devletleri tarihinde ve II. Cihan Harbi'nde ve Kore Harbi'nde efsane bir korsan olduğunu hepimiz biliyoruz. II. Cihan Harbi'nde göstermiş olduğu olağanüstü başarılar, fevkalade başarılar kendisini çok büyük bir noktaya getirmişti ki II. Dünya Savaşı bitince Kore cephesine 1950'de gönderilmiştir. Orada başkanın cümlelerini açığa düşürecek birtakım açıklamalar yapınca MacArthur gibi çok efsane bir ismi Amerika Birleşik Devletleri hiç affetmedi, üniformasını çıkarttı ve Washington'a getirdi. Kitleler kendisini karşıladı dediler ki; "Amerika'nın bundan sonraki başkanı ilk seçimlerde MacArthur'dur". Biz bunun aynısını Çevik Bir'den de biliyoruz. O işler öyle olmuyor. MacArthur girmiş olduğu bu yoldan nal toplayarak çıktı. ABD'nin Afganistan'a göndermiş olduğu orgeneral McChrystal, Obama aleyhine iki cümle söz söyledi. McChrystal'ı ilk tayyareyle Kabil'den aldılar Washington DC'ye getirdiler. Sivil kı-

yafetlerini giydirdiler, “sana sivil hayatında başarılar dileriz” dediler. Demekki adam darbe bile olmazsa siyasete karıştığını söylediği cümleden itibaren gereğini yapıyor. Bizde, 1960 darbesini yapan hainler 60 darbesinden sonra hükümeti ele geçiriyorlar. Emekli Albay Talat Aydemir bu ülkede darbe yaptı. Sıhhiye Orduevi’nin önüne gidiyordu Talat Aydemir. Emekliye ayrılmış, sivil kıyafetle. Sabah Harp Okulu öğrencileri önünden resmi geçit yapıyordu. Şimdi soruyorlar emekli amiraller “yav bunlar emekli, emekli darbe mi yapar?”. E yapar, sen Türk siyasi tarihini bilmezsen, iki satır okumazsan, televizyon ekranında boş boş konuşursan bunları söylersin. Yaptı Talat Aydemir, iki defa yaptı hem de. Birincisini affettiniz, ikincisinde geldi bir daha yaptı. Şimdi dolayısı ile Amerika Birleşik Devletleri gibi ülkelerde, İngiltere gibi ülkelerde bu konu sıkı sıkıya takip edilen bir konudur. Şimdi silahlı kuvvetlerin demokratik kontrolü bu anlamda çok önemli ise peki bu mekanizma nasıl çalışacak? Bakın ben şunu söyleyeyim, silahlı kuvvetlere girdiğimde 13 yaşındaydım. Boyum kendime verilmiş piyade tüfeğiyle aynı ebattaydı. O tarihten binbaşı rütbesine geldiğim tarihe kadar ben; silahlı kuvvetlerin içerisinde sivil siyasetin üstünlüğü, anayasada silahlı kuvvetlerin konumu, sivil siyasetin bu konuyla ilgili emrine tabi olduğumuzu, meclisin milleti temsil ettiğini, millet iradesinin ne kadar önemli olduğuna dair bir derste tek kelime bile görmedim. Binbaşı rütbesinde, Amerika Birleşik Devletleri’nde Kaliforniya Üniversitesi’nde ders görürken DCAF (Democratic Control of Armed Forces) ‘Silahlı Kuvvetlerin Demokratik Gözetimi’ diye bir kavram gördüm. Aaa, dedim. Demek ki böyle bir şey de varmış. Ondan sonra da demokrat bir babanın elinde büyü-

müş bir insan olarak bu konuya ehemmiyet vermeye başladım. İşin içine girdikçe, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin nasıl kontrol altında tutulmak için silahlı kuvvetler, jüristokrasi ve medya gibi organlarla vesayet-i tikret durumunda bırakıldığını o zaman anladım. Anladım ki Türkiye'deki darbeler Amerika Birleşik Devletleri dâhil batının çizdiği yörüngeden sapmaya başladığında seni orada arabayı devirerek tekrardan rayına oturttukları mekanizmanın adı.

Şimdi bununla ilgili olarak, öncelikle olarak yapılması gereken hususlardan bir tanesi Milli Savunma Bakanlığı'na bağlı Genel Kurmay Başkanlığı'dır. Yani insan utanır 1960 yılında bu ülkenin ana muhalefet partisini aldılar genelkurmay başkanından sonra protokole koydular. Cumhurbaşkanı, meclis başkanı, başbakan, genelkurmay başkanı, ondan sonra da ana muhalefet partisi geliyor. Kemal Kılıçdaroğlu'nun falan hiç rahatsızlığı olmadı bundan. Benim oldu Kemal Bey adına. Silahlı bürokrasinin bir ferdi, memur statüsünde, nasıl olur da milyonların oyunu vermiş olduğu ana muhalefet partisinin liderinin önünde yer alıyor? Olur, çünkü neden? Milli Savunma Bakanlığı'na bile bağlı değil. Bir kanun getirmişler, "başbakana karşı sorumludur". Böyle bir bağlantı olabilir mi yani? Ne demek? Başbakanın daha doğrusu milletin iradesinin emrindedir silahlı kuvvetler. Bitti bu kadar. Şimdi geçtiğimiz günlerde erken terfi alan subayların erken terfi ile ilgili imza yetkisini bakana verdiler. "Bu orduyu siyasallaştırır". Yav senin başkomutanın Ak Parti'nin genel başkanı zaten, neyi siyasallaştırır? Senin bütün atamalarını zaten yüzyıldan bu yana Cumhurbaşkanı imzalıyor. Cumhurbaşkanı zaten siyasi, Milli Savunma Bakanlığı zaten siyasetin içinde. İstiyorlar ki kendi-

miz çalalım, kendimiz oynayalım. İşte bu alanı yarattığınızda silahlı kuvvetlerin içerisini kontrol etmekten biçare hale düşersiniz. Dolayısıyla ile Milli Savunma Bakanlığı'nın genelkurmay başkanını çatısı altında toplaması olması gerektir. Ağızlarından tek kelam çıkmıyor. Çünkü İngiltere'de de böyle, Fransa'da da böyle. Yoksa şu konuyu 50 kere eleştirecekler ama dilleri varmıyor. Ee, kardeşim "İngiltere'de niye öyle, Amerika'da niye öyle, Fransa'da niye öyle, İtalya'da niye öyle, Yunanistan'da niye öyle?" dediklerinde söyleyecek cümleleri yok. Ceketin düğmelerini 60 yılında ters kavramışlar. Milli Savunma Bakanı'nı zerre umursamayan bir Genelkurmay Başkanı. NATO toplantılarına gidersiniz bakanlar otururlar, her bakanın arkasında da genelkurmay başkanı. Türkiye'de genelkurmay başkanı gelmez, MSB müsteşarı gider. Niye? Korgeneral. Niye? Çünkü genelkurmay başkanı milli savunma bakanının önünde protokolda. Bir kere bu hata düzeltildi ve milli savunma bakanlığının şemsiyesi altına dünyadaki bütün demokratik ordularda olduğu gibi bu yapı getirildi. Milli Savunma Bakanlığının yapısının sivilleştirilmesi son derece önemli. Okumuş olduğum askeri dokümanların ya da akademik makalelerin birçoğunda, yabancı dilde yazılmış, "Türkiye'de Milli Savunma Bakanlığında çalışan siviller ya yazıcıdır ya temizlikçidir" şeklinde ifadeler var. Şimdi bakanlık yapısının içerisinde bakan yardımcısı da dahil olmak üzere daire başkanı, genel müdür statüsünde sivillerin girmesi aynı zamanda da siyaset adına orduda olup biteni gözlemlemek açısından son derece ehemmiyetlidir. Milli Savunma Üniversitesinin oluşturulması son derece kıymetlidir. Biraz önce söyledim binbaşı olduğum rütbeye kadar duymadığım şeyleri elin Amerikasında

okurken tesadüfen gördüm. Şimdi Türkiye’de Milli Savunma Üniversitesinin müfredatının içerisinde bu türden konular girdiği için Rand Corporation yazı yazıyor. Milli Savunma Üniversitesinin müfredatına ne yapıp yapıp müdahil olmalıyız çünkü Türkiye elden gidiyor. Neden, King’s College’da, Londra’da ne öğretiliyorsa o öğretiliyor. West Point’te ne öğretiliyorsa o öğretiliyor. Diyor ki “ya kardeşim demokrasi bizim için geçerli, yani Ortadoğulu, Afgan olarak sizin için geçerli değil ki, sen öğretme. Ben bir tane Çevik Bir bulayım ülkeyi zapturapt altına alırım”. Bakın bu ülkede utanmazlığın zirvesidir. Hala adam ekranda diyor ki, “28 Şubat’ta darbe falan olmamıştır” diyor. Bunu diyen adam Manisa’da Er Eğitim Tugayında, tel örgünün dibinde evladını askere yazdırmış anaları içeriye almayıp 45 derece sıcakta tel örgünün dibinde bekletmiş adamlar. Bunlar bu ülkenin başbakanının eşini Gülhane Askeri Tıp Akademisine almadılar başörtülü diye. Şimdi bunlar sanki hiç yaşanmamış gibi “28 Şubat’ta ne oldu ki?” falan gibi aklımızla alay edercesine açıklamalar yapıyor. Dolayısıyla Milli Savunma Üniversitesinin müfredatının, silahlı kuvvetlerde yetiştirilecek olan general, subay, astsubay ve personelin kafasının demokratik formata sahip olması açısından çok önemli bir fırsattır. Burada hala eksiklikler görüyorum, bu eksikleri gördüğüm her yerde, bana pahalıya mal olacağını bilsem dahi söylüyorum. Söylemeye de devam edeceğim. Bir diğer husus kışlaların dışarı çıkarılması. Yav Ankara’ya kışla koymuşlar 28. Mekanize Tugayı dahil olmak üzere, 4. Kolordu dahil olmak üzere. Sorsan Ankara’yı düşmandan koruyacak. Yav zaten Ankara’ya İstiklal Harbinde gelememiş, şimdi Ankara’nın dibine kadar geldiyse yapacak bir şey yok. Peki

gerçek amaç ne? 1960'da da, Talat Aydemir'in ayaklanmasında da, darbe girişiminde de, 12 Eylül'de de, 28 Şubat'ta da Zırhlı Birliklerden çıkanlar, 4. Kolordudan çıkanların ilk işi Çankaya'yı, Meclisi zapturapt altına almak. Yav bunu burda niye tutuyorsun hala? Şimdi ilk defa bir darbe bastırıldığı için kışlalar şehir dışına çıkartıldı. Bu tabi son derece önemli ve kritik bir konudur, Yüksek Askeri Şuranın yapısının değiştirilmesi. Bülent Ecevit merhumun Yüksek Askeri Şuralara katıldığında, ilk gün katılıp, "günaydın" falan dedikten, kahveler içildikten sonra gittiğini ve dört gün sonra, üç gün sonra gelip kararları imzaladığını biliyoruz. Recep Tayyip Erdoğan ne zaman ki YAŞ toplantılarına Milli Savunma Bakanıyla birlikte katıldı ve sonuna kadar da takipçisi oldu, arşivde var, bu ülkenin ana muhalefet partisinin lideri "ya sen silahlı kuvvetlerin geleneklerine niye müdahil oluyorsun? Yani getirilen listeyi imzala". Ya böyle mi oluyor bu işler? Yani Karayolları Genel Müdürü mü karar veriyor ne olacağına? Devlet Su İşleri Genel Müdürü mü kendi içinde çalıp kendi içinde oynuyor? Tabi ki silahlı kuvvetlerde kimin hangi makama, hangi rütbeye getirileceğine seçili siyaset karar veriyor. Ama neyin içinden verir, silahlı kuvvetler içerisindeki bürokrasiden. Şimdi orgeneral seçiliyor, genelkurmay başkanlığı makamına birisi getiriliyor. "Ak Parti'nin generali getirildi". Utanın! O genelkurmay başkanının siyasetteki, silahlı kuvvetlerdeki safahatı 45 senelik ya. 45 senedir silahlı kuvvetlerin içerisinde. Yani siyaset gitti de Ulus'taki Saman Pazarındaki amele pazarına gidip adam mı getirdi? Yani bunu bu şekilde söylemeye utanmıyor musunuz? Dünyada yüksek askeri şura gibi yapılar demokratik ülkelerin hemen hemen hiçbirisinde yok, bakan alır imzalar. Biz de

yüksek askeri şura vesayeti kurmak için yapılmış. Nasıl karar alınır, mesela örneğini getireyim. Semih Terzi o gece öttürülen hainlerden bir tanesi. “Semih Terzi’nin Tuğgeneral yapılmasının altında” diyor, “Başbakan Erdoğan’ın imzası yok mu?” diyor. Elhak var ama nasıl var? 14 tane orgeneral, başbakan ve milli savunma bakanı. Etti 16, bu bazen 17 bazen 15. Diyor ki, kararlar oy çokluğuyla alınır. Ee ne oldu Başbakanın imzasının ne anlamı kaldı? Siz Tuğgeneral yaptınız Semih Terzi’yi. Kimin genel sekreteri? Şimdi çıkmışlar televizyon ekranında diyorlar ki “biz iktidarı bu dini yapılarla ilgili ikaz etmiştik”. Ha öyle mi sen kendi dibindeki fetöcü adamı kendine genel sekreter yaptın. İktidarı ikaz edinceye kadar önce Semih Terzi’yi yanına genel sekreter yapmasaydın, o kadar biliyordun. Dolayısıyla şunu söylemek istiyorum yüksek askeri şurada kim generalliğe terfi ettirilecekse siyasi iradenin altında imzası mutlaka olmalıdır. 1960 sonrası oluşturulmuş YAŞ’ta sorumluluğu başbakana vermiş. İmza onun ama karar oy çokluğuyla alınır. 14 tane orgeneral var. Yani davulu sana takayım tokmak bende kalsın. Şimdi yüksek askeri şuranın yapısı değiştirildi. “Ya orda” işte efendime söyleyeyim “Dışişleri Bakanın ne işi var kendisi astsubaylıktan emekli oldu?”. Ya böyle saçma sapan konuları kendi içerisinde harmanlayıp getiriyorlar kapımızın önüne. Bunların hiçbirisi doğru değildir. Siyaset, yüksek askeri şurada terfiler konusunda hem bu konuyla ilgili yetki sahibidir hem de sorumluluk sahibidir. Bu vakitten sonra darbecilerin terfi ettirilmesi gibi bir husus söz konusu olursa sorumluluk da siyasettedir. Şimdi medya keza son derece önemli. Silahlı kuvvetlerin içerisinde olup bitenlerin yazılması, çizilmesi son derece kıymetli. Geçtiğimiz günler-

de baktık meclisten bir yasa çıkaracaklarmış. Neymiş efendim “Türk Silahlı Kuvvetlerinden emekli olanlar herhangi bir şekilde silahlı kuvvetler safahatında şahit oldukları teşkilat, tesisat, muamelat ile ilgili konuşamaz”. Ya ben senin tasmalı kölen miyim? Sen kanun çıkardın diye ben susacak mıyım? Ha ülkenin, vatanın gizliliğini ihlal edecek bilgiler açıklarsam, Türk Ceza Kanunu’nda yeri var zaten, verirsin beni mahkemeye, ben mahkemede hesabını veririm. Bu, silahlı kuvvetlerin içine dair hiçbir şey yazılmasın demek. Bu kanun geri çekildi daha sonra. Ben bu konu ile ilgili birçok kişiyi aradım, görüştüm, fikirlerimi söyleme durumunda kaldım. Mesela muamelat “yav işte fetö silahlı kuvvetlerde şunlar şunlar olduğundan dolayı semirdi. 28 Şubat süreci kuluçka makinesi gibi bir görev gördü fetö açısından” dedim. Yusuf Alabarda, Pamukkale Üniversitesinde bunu söyledin, hadi o zaman mahkemede git hesabını ver. “Ben çıkartırım, siz de susmak zorunda kalırsınız” dersiniz o zaman silahlı kuvvetler içerisinde de özel bir alan yaratmış olursunuz. Gizliliği ihlal etmemek kaydı ile ne olup ne bitiyor bunların medyanın radarı altında olması lazım. Medyanın radarı altında olmadığına adam köşe yazısında yazar, “Ali Fuat Başgil’i dinleyip de CHP ile koalisyon yapsaydı darbe olmazdı” diye yazmaya devam eder. Şimdi dolayısıyla ben bunları kabaca bu şekilde söyledim. Silahlı kuvvetlerin bu demokratik denetim ve gözetimi ile ilgili saymış olduğum hususlar itina ile takip edilmediği takdirde emin olunuz ki darbeler tekrar eder. Dolayısı ile darbelerin tekrar etmemesi için bunların ısrarlı bir şekilde takip edilmesi, “artık darbeler süreci sona erdi” diyenlerin de ağzına acı biber sürülmesi lazım gelir, diyerek konuşmamı tamamlamış olayım.

PROF. DR. YASEMİN BEYAZIT

Moderatör

Sayın Alabarda konuşmalarınız için çok teşekkür ediyorum.

Sayın Alabarda'nın çalışma alanı demokrasiyi içselleştirme, sivilleşme, demokratikleşme, asker-sivil ilişkilerine dair. Askeri yapının içinden gelmesi vesilesi ile de yaşadıkları bizim için oldukça kıymetli. Darbe girişiminden sonra sivilleşme alanındaki önemli adımlara dikkat çekti ve bunların sürdürülmesi gerektiğini ifade etti. Sayın Rektörüm adına kendisini üniversitemizde görmekten büyük memnuniyet duyacağımızı belirtmek isterim.

Panelimizin üçüncü konuşmacısı Öğr. Gör. Dr. Gazi Doğan. Sayın Doğan bizlerle “Darbeler Tarihi ve 15 Temmuz” isimli konuşmasını gerçekleştirecek. Kendisine hoşgeldiniz diyor ve kısa bir özgeçmişini sunmak istiyorum.

Dr. Gazi Doğan, 1980 yılında Osmaniye /Kadirli’de doğdu. Lisans ve yüksek lisans eğitimini Ankara Üniversitesi’nde tamamladı. Kansas State University Tarih Bölümünde doktora yaptı. 2017 yılından bu yana Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Tarih bölümündeki görevini sürdürmektedir. Doğan’ın ilgi alanları arasında Osmanlı son dönemi Türk modernleşmesi, Türkiye’de siyaset ve düşünce tarihi ve Türk sineması bulunmaktadır.

Sayın Doğan’a katılımları için teşekkür ediyor, sözü kendilerine bırakıyorum.

ÖĞR. GÖR. DR. GAZİ DOĞAN

Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Şehit Ahmet Özsoy Demokrasi Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü

“Darbeler Tarihi ve 15 Temmuz”

Sayın Bakanım, kıymetli protokol, değerli hocalarım bu anlamlı program için buraya teşriflerinizden ötürü hepinize hepinize müteşekkirim. Benim için de kıymetli bir program oldu. Esasen müdürlüğünü yaptığım Ahmet Özsoy Demokrasi Uygulama ve Araştırma Merkezi'ne ismini vermiş olan Şehit Ahmet Özsoy büyüğümüz ve 15 Temmuz günü milletin ve devletin bekası için fedai can eylemiş bütün şehitlerimizi rahmetle anıyorum öncelikle. Gazilerimize de hayatlarında sağlık sıhhat diliyorum. Tabi benden önce konuşan hem

sayın bakanımız hem Yusuf bey, sayın bakanımız 2003'ten işte teskere sonrası süreci biraz kronolojik olarak anlattı. Yusuf bey de darbeler tarihine oldukça girdi, bize de çok az alan bıraktı. Kıymetli konuşmaları için diğer iki konuşmacı büyüğümü de selamlıyorum teşekkür ediyorum. Tabii Türkiye'de başka anlarda darbeler tarihini Yusuf bey çok güzel izah etti. 27 Mayıs 1960'tan günümüze kadar, 15 Temmuz'a kadar yaşanan darbeler bir öncesiyle hesaplaşmadığı için tekerrür edip durdu. Tarihte aslında bu tekerrürden acı ibret ve olaylardan ders çıkarabilme imkanı verildi bize, ama maalesef Türkiye'nin siyasi tarihindeki darbeler kısmına baktığımızda pek bunlardan ders çıkarabildiğimizi görememiştir ve yeterlice de tedbir alamamıştır. Ben esasen iki konu üzerinden bugün sunumumu yapmayı düşündüm. Özellikle darbeler tarihinde dış politikadaki paradigma değişikliklerinin darbelere etkileri ve darbe sonrası Türkiye'nin milli devlet veya bağımsızlıkçı yolunda, bağımsız devlet olabilme kapasitesi ne kadar etkiledi bir parça bunlara değineceğim. Ama Yusuf Beyin konuşması bize de ilham verdi. İkinci boyutuyla konuşmam aslında darbecilerin zihin dünyasındaki hem psikolojik ya da sosyolojik gerçekliği de biraz anlama durumuna itiyor bizi. Türkiye malumdur biraz darbeler tarihine girmeden yakın dönem Türk modernleşmesi üzerinden konuşacak olursak son 200 yıllık süreci biz biraz aslında yılgınlıkla, gerileme, yokluk üzerinden bir yol haritası çizmeye dönük gayretler içerisinde geçti. Türkiye modernleşmeyi de böyle anladı. Fakat özellikle Tanzimat'tan sonra Türkiye'de temel meselelerden birisi, dualite meselesi oldu. Yani ilerici gerici o günkü isimle bugün günümüze kadar yansıyan bir ikilik oluştu toplumda. Kimi

olağanüstü süreçler bu ikiliği ortadan kaldırdı, milli mücadele gibi. 15 Temmuz yeniden bir milli mücadelenin aks etmesi gibi toplumsal anlamda değerlendirirsek bu dualite meselesi aslında toplumumuzun temel problemlerinin başında geldi. Bugün darbecilerin veya sadece askeri kanat olarak düşünmeyelim sivil bürokraside de yer almış veya hukuki anlamda görev yapmış, cumhuriyetin ilk döneminden sonra oluşmuş bir elit kesim ki Tanzimat sonrası günden güne gücünü Türk toplumunda artırdı, toplumun geri kalanına da bakış açısında bir parça hastalıklı bir zihniyete sebep oldu. Yani toplumun büyük bir bölümü güdülebilir, herhangi bir iradesi olmayan bir çoğunluk olarak, tabirimi mazur görün ama bir sürü psikoloji içerisinde değerlendirdiği için Türk toplumunun bu kendi iç dinamikleri ve gücü de ciddi anlamda yeterince ele alınamadı. 15 Temmuz aslında hem içeride hem dışarıda Türk toplumunu yeterince güçlü görmeyen veya çok çabuk bir şekilde sürü şeklinde güdülebilir bir toplum olmadığını da bize gösterdi. Yani 15 Temmuz milli birlik sadece içeride bir mesaj vermedi aynı zamanda dışarıya çok net bir mesajla Türkiye'nin milli birliği ve beraberliği, bütünlüğü dikkate alındığında toplumun yeknesak bir vücut şeklinde müsebbibe karşı koyabileceğini de 21. asırda, 2016'da yeniden dış mihraklara yansımaları şeklinde karşımıza çıktı. Tabii Türkiye'de 27 Mayıs darbesine giden sürece baktığımızda Türkiye, ikinci Dünya Savaşı koşullarında yeni bir dünyaya kendini bırakmış oldu. Özellikle Atatürk dönemi Türk dış politikası, milli bağımsızlık üzerinde şekillenmişti. Her ne kadar yine milletin bütünü çok dar anlamda halk görülüp vatandaş ayrı bir kategoriye konulmuş olsa da bu yapı 1945'e kadar geldi. Ama

İkinci Dünya Savaşı sonrası süreç, Türkiye'deki dinamiklerin bir parça değişmesine sebep oldu. Türkiye'de ilk defa büyük çoğunluk, halk dediğimiz kitleler de yönetime katılabilmenin, bu demokrasi-nin, Cumhuriyet'in en başından beri kurmayı amaçladığı Terakkiper-ver ve serbest fırka deneyimlerini eğer biraz geri planda bırakırsak, demokrasi ile cumhuriyetimizin taçlandırma projemiz İkinci Dünya savaşı sonrasında kaldı maalesef. İkinci Dünya savaşında yeni bir dünya kurulduğunda Türkiye Amerika Birleşik Devletleri'nin o günkü konjonktürde özellikle Stalin'in toprak talebi Kars ve Ardahan ve boğazlar rejiminde değişiklik talebiyle Türkiye o günkü konjonktürde kendisini batı bloğunda gördü. Fakat Türkiye'nin tam bağımsızlıkçı politikaları aslında bir parça 1945 sonrasında törpülenmiş oldu bu vesileyle. Türkiye'nin Amerika Birleşik Devletleri yörüngesinde de-meyelim ama batı bloku içerisinde bir nevi doğu Avrupanın bir ileri karakolu mesafesinde görülmesi, özellikle ABD çevresinde bizim açımızdan kimi talihsizlikleri de beraberinde getirdi. Özellikle Marshall Truman planları ve doktrinleri de Türkiye'nin Yunanistan'la birlikte desteklenmesi, Türkiye'deki Siyasal yapının da günden güne değişti-ği bir ortam ortaya koydu. Demokrat Parti 1945 sonrası başlayan Amerikan eksenli Türk dış politikasını devam ettirdi o günkü koşul-larda. Ama Demokrat partiyi iktidara getiren çok önemli 14 Mayıs 1950 öncesi bir slogan vardı: "Yeter söz milletindir". Belki hafızanız-dadır İhâp Hulusi'nin çizdiği çok basit bir afiş var, demokrat partinin simgesininsağ havada ve "Yeter Söz milletindir" sloganının alttan verildiği o afiş aslında Türkiye'de sözün, yetkinin ,milletin eline geç-tiği bir dönemin başlangıcı gibi görünse de asıl realite 15 Temmuz

2016 sonrası gerçekten milletin bir bütün olarak demokrasiye sahip çıktığı 15 Temmuz gecesi yaşandı. Yani 14 Mayıs 1950'de başlayan süreci, Türk milleti demokrasiyi içselleştirerek bunu kendisinin değişmez bir bütünü kabul ettiği 15 Temmuz direnişi ile ortaya koymuş oldu. Tabii Türk dış politikasının paradigmalarının değiştiği 1945 sonrası sürecin genel hatlarına baktığımızda bütün darbelerin Yusuf Beyin de belirttiği gibi bir dış cephesi de oldu. Yani Türk dış politikası ne zaman kendisine özgün ve özgür bir alan açmaya çalıştığı dönemde ister istemez bölgesel olarak Türkiye, belki biraz şehir efsanesi ama gerçeklik payı büyük, Türkiye Türklere bırakılmayacak kadar kıymetli bir ülke, hem jeostratejik anlamda hem jeopolitik anlamda. Batıda bu Pinochet Şili Darbesi sonrası Amerikan dış politikasının temel parametrelerden biri olduğu ifade edilir ama Darbelerin gerçekleştiği Latin Amerika, Orta Doğu, Türkiye ve Uzak Doğu'daki ülkelere baktığımız aslında Amerikan dış politikasında Türkiye'de Şili'ye benzer bakışı yansıttığını en azından böyle bir gözleme sahip olduğunu söylememiz de mümkün. Yani bu bir şehir efsanesi de olsa ABD eksenli dış politikanın veya Türkiye'nin milli bağımsızlıkçı Dış politikasındna feragatte bulunduğu dönemde ister istemez Türkiye'nin kaderinin Türklere bırakılmayacak kadar kıymetli olduğunu Amerikan dış politikası da teyit ediyor sonraki süreçte. 27 Mayıs 1960 darbesinde darbe bildirisini okuyan komutan radyoda ilk anons ettiği cümlelerden birisi NATO ve CENTO'ya bağlıdır, Bağdat Paketi'nin devamı şeklinde nitelendireceğimiz CENTO Amerika'nın orta Doğu'daki politikalarını belirliyor. NATO da bütün dünyayı ekseninde. Ve bu politikalarına bağlılığı 27 Mayıs sonrası Menderes hükü-

meti Amerikancılıkla suçlanmasına rağmen askeri cunta milli birlik komitesinin dışişleri Bakanı bu politikaları belki Menderes döneminden daha net daha koyu bir Amerikancı bir yönetimle devam ettiriyor .Tabii 1961’de önemli bir kuruluş Türkiye’ye geliyor dünya çapında Başkan Kennedy döneminde yasal statüsünü kazanan “Peace Corps” Barış Gönüllüleri .Türkiye’nin 12 Eylül öncesi Türk Siyasi Tarihinin belki bana göre en net on yılı 1970’ler en karanlık on yılı da 1990’lar. 70leri yaşamadım ama bu 90’ları hafızam yeterince gördü, biliyor. Türkiye’nin en karanlık yılları 90’larda belki 1993 yılıydı. hem Özal’ın öldürülmesinden zehirlenmesi vs bu tartışılrsa da Eşref Bitlis’in uçağı daha önce yaşadığımız hem Sivas olayları Erzincan Başbağlar vs siyasi olaylara baktığımızda Türkiye hakikaten bambaşka bir yıl yaşadı o dönemde.1970’lere gelecek olursak aslında 1961 sonrası Paece Corps Türkiye’nin ana haritasını tek tek çıkarttı. Ben bir sözlü tarih çalışması kapsamında Recai Kutan beyle görüşmüştüm. 1930 doğumlu Recai Bey. Ben Kadirli doğumluyum ama aslen Malatya Darendeliyim de yani Malatya’dan da bir hemşerilik hasebiyle Recai Beyle görüştüm. Recai Bey 1957’de Diyarbakır’a Devlet Su işleri bölge müdürü olarak atanır. Orada ifade ettiği çok güzel bir anektod vardı ;1957 Diyarbakırında ücra bir köyde günümüzde demiyorum, İki tane Amerikalıyla karşılaşıyor bir kadın bir erkek sorduğunda kim olduğunu soruyor civardaki arkadaşlarına. bunlar burada hayır amaçlı gelen işte barış gönülleri 1961’de yasal statü kazanıyor ama barış gönüllüleri bir yerde barış misyonerleri olarak aslında Osmanlı son döneminde nasıl Ermeniler üzerinde misyoner okullarının faaliyetleri büyükse 1955’ten sonra NATO’ya giriş 52

Türkiye’de yavaş yavaş başlayan bir Amerikan etkisi her alanda nüfus etti. Ve barış gönüllülerinin Türkiye’yi nokta nokta işaretledikleri coğrafya anlamda 1970 lerde yaşandı. Yani Alevi-Sünni çatışmaların olduğu bölgeler Çorum, Maraş Malatya bütün olayların aslında bir dönem barış gönüllülerinin raporları doğrultusunda gerçekleştiği malum. 12 Mart Yusuf bey tarihleri de zikretti, 27 Mayıs 1960 darbesi sonrası darbeciler Türkiye’deki demokrasiyi kötürüm bıraktılar ve yanlış bir gelenek de Türkiye’deki demokrasinin ilerlemesini engelledi. Bunun içerdeki sebepleri var ama dışardan yoğun bir şekilde o günden sonra bir Amerikancı dalganın yükseldiğini söylememiz mümkün. Ve 1961 sonrası 1960’lı yıllar Türkiye’nin siyasi istikrarsızlıklarının başladığı, koalisyon hükümetlerinin yaşandığı ama 65’ten sonra Süleyman Demirel’in ilk adalet Partisi’nin tek başına iktidara geldiği süreçten sonra yeniden iç politikada Amerika etkisi dış politikadaki dinamikleri değiştiriyor. 27 Mayıs’a giden süreçten pek bahsedilmedi ama Amerikancı olmakla yoğun bir biçimde suçlanan Menderes’in farklı dış politika arayışları Sovyetler birliği ile yakınlaşma çabaları özellikle darbeden sonra Haziran 1960’ta Sovyetler birliği gezisi planlaması Türk dış politikasında tek yön değil ama farklı bir eksene kayma demeyelim farklı Anlayışların en azından bir denge politikasının izlenmesi de maalesef Türkiye’de bir takım unsurlara Türkiye’nin o ağır ağır da olsa ilerleyen demokratik kültürüne büyük darbe vurdu. Bugün günümüzde 15 Temmuz’la benzerlikleri noktasına geldiğimizde sayın bakanımız 2003 sonrası Türk ABD ilişkileri üzerinden tabloyu biraz daha netleştirmişti tekrara düşmek istemiyorum. Ama Türk ABD ilişkilerinin o günkü sancılı süreci

2016'ya kadar geçen Hikayesinde şu net bir şekilde görülüyor: Türkiye ne zaman kendisine özgün bir alan açmaya çalıştığında dış politikada kendi ilkelerini belirlediğinde belli bir çizgi ötesinde bağımsızlıkçı bir çizgide ilerlediğinde maalesef tepesinde bir sopa gösterildiği günümüzde de malum. Son Avrupa Şampiyonası'nda Avrupa'da özellikle başlayan Türk karşıtı güçlü bir Türkiye karşıtlığı da bize son Merih Demiral olayından sonra da gösterdi özetle zihinlerine sirayet etmiş Türk dış politikasının kendine yeni bir yol arayışı maalesef sadece ABD tarafından değil Avrupa birliği tarafından da oldukça sert bir biçimde engellendiğini söylememiz mümkün. 12 Mart 1971 darbesinde oluşturan koşullarda da haşhaş ekimi ve Amerikan dış politikasına alternatif yeni bir yol arayışı yine etkili ve muhtıra verilmesi dört komutan tarafından, 12 Mart Muhtırası, aslında Türkiye'deki yeniden sivil irade üzerinde bir askeri vesayetlinin bir sopa göstererek sivil iradeyi bir hizaya çekmenin maalesef yeniden tesirli olduğunu bize gösterdi. 12 Eylül askeri darbesini anlatmama gerek yok zaten o dönemin darbenin en belli sloganlarından birisi "Bizim Çocuklar Başardı" hikayesi yani Amerika'ya Türkiye'den gönderilen mesajın bu olması bile Türkiye'nin içinde bulunduğu koşulları Dış politia çerçevesinde bize net bir biçimde ifade ediyor. Toparlayacak olursak 28 Şubat süreci ile birlikte 15 Temmuz'a da geldiğimizde 28 Şubat süreci aslında Yasemin hocamızın kürsüde beyan ettiği 3-4 tane temel olay Türkiye'nin bugünkü Konjonktürünü bugünkü temel politika metinlerini de belirliyor. Yani 1099'da 15 Temmuz'da Haçlıların Kudüs'ü işgali, bugün Güney Cephesinden 28 Şubatçıların pek çok sevdikleri o günkü koşullarda bugün siyasi parti ismi vermiyo-

rum ama siyasi parti lideri olup o gün think-tank kuruluşlarıyla, İsrail'in think-tank kuruluşlarıyla çok yakın ilişkilerde olan İsrail ordusuyla Türk ordusunun İsrail'in Filistinlilere karşı uyguladığı zulmü Türk ordusunun tek kale mücadelesi ile örtüştüren bir takım o günkü think tank kuruluşu başkanını bugünün siyasetçileri de vardı maalesef. 28 Şubat bizim güneyde istiklal Güney komşunuzun adım adım Türkiye'ye doğru politikalarını netleştirdiği Türkiye'deki sivil iradeyi neredeyse tanklarla post modern bir darbe biçiminde Türkiye'deki sivil iradeyi ve idareyi ortadan kaldırdı süreç aslında İsrail'e de yaradı. Türkiye o dönem nasıl bir yol çizmişti kendisine yeni bir D-8 anlayışı ortaya koymuştu Necmettin Erbakan. Türkiye'de o günkü politika metinlerinin biraz dışına çıkmıştı hizaya getirilmiş oldu. 15 Temmuz da son 10/15 yılın hizadan çıkarılmış Türk dış politikasını yeniden bir hizaya çekmek için iç aparatların kullanıldığı bir başka boyut oldu. Ama sonuç itibari ile bizim için hayırlı olan kısmı milletin milli birlik ve beraberliğinin kesinlikle bu tip zor durumlarda bir etkisi olduğunu gördük. Türkiye bir narkoz altındaydı uyuşturuluyordu ama Milli bilinci uyanık olduğu kısmını bu tip sancılı dönemlerde gördük. Teşekkür ediyorum sabrınız için, çok sağ olun.

PROF. DR. YASEMİN BEYAZIT

Moderatör

Gazi Doğan hocamıza teŖekkür ediyoruz. Gerçekten eksik kalan noktalar üzerinden konuşmasını planladı ve bu noktaları öne çıkarak tamamladı. Çok teŖekkür ediyoruz.

Sayın Bakanım, sayın konuklar,

Tarihinden aldığı ilhamla Çanakkale ruhunu kaybetmedikçe, Kuva-yı Milliye ruhunu canlı tuttukça ve milletin ferasetine inandıkça, güvendikçe, demokrasimizi yaşattıkça, hukukun üstünlüğünü her şeyin üstünde tuttukça Türk milletinin aşamayacağı zorluk yoktur. Türk dünyasının umudu Türkiye'dir. Balkan Türklerinin ve müslümanlarının umudu Türkiye'dir. Müslüman dünyanın gözü Türkiye'nin üzerindedir. Kutsal emanetler hala İstanbul'dadır, Türkiye'dedir. Bu sorumlulukla ve tarihi bilinçle hareket etmek, yetişen genç nesillerimizi de bu farkındalıklarla eğitmek zorundayız. Gençlerimiz şehitlerimizin kanlarıyla sulanan bu toprakları daha da şenlendirmek, vatan kılınışı sürdürmek için vazifeliler. Öncelikle konuşmacılarımız Sayın bakanımız Selami Altınok'a, Sayın Yusuf Alabarda'ya, Sayın Gazi Doğan'a ve programda emeği geçen başta sayın rektörümüz Prof. Dr. Ahmet Kutluhan'a, rektör yardımcılarımıza, genel sekreterliğimize ve tüm akademik ve idari personelimize teŖekkür eder, panelimizin burada sonlandığında belirtmek isterim. Saygılarımı sunarım.

